

Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 110. istunnon päätöslauselmalla SOLAS-yleissopimukseen liittyvään IMSBC-säännöstöön tehtyjen muutosten hyväksyminen

Asian tausta

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (International Maritime Organization, jäljempänä IMO) on vuosikymmenten ajan kehitetty kattava kansainvälinen sääntelyjärjestelmä alusten turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä, miehistön pätevydestä, aluskuljetuksiin liittyvistä vastuukysymyksistä sekä alusliikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä.

Alusturvallisuuden kannalta keskeisin yleissopimus on ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus (SopS 11/1981, jäljempänä SOLAS-yleissopimus). SOLAS-yleissopimuksen liite sisältää kattavat, pääosin tekniset määräykset alusten teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä.

SOLAS-yleissopimukseen liittyy lisäksi useita säännöstöjä, jotka sisältävät aluksia koskevia tarkempia teknisiä vaatimuksia ja täydentävät siten SOLAS-yleissopimuksen liitteen määräyksiä. Osa säännöstöistä on SOLAS-yleissopimuksen pakollisia osia, jotka sisältävät oikeudellisesti sitovia määräyksiä. Osa säännöstöistä on edelleen suositusluonteisia. SOLAS-yleissopimuksen liitettä ja yleissopimukseen liittyviä säännöstöjä on muutettu useita kertoja IMO:n meriturvallisuuskomitean (Maritime Safety Committee, jäljempänä MSC-komitea) päätöslauselmilla. Nyt hyväksyttäväksi ehdotettavalla muutoksella tehdään yleissopimukseen liittyvään kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaan kansainväliseen säännöstöön meriturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavia päivityksiä.

Sopimusmuutosten valmistelu

Sopimusmuutokset on valmisteltu IMO:n meriturvallisuuskomiteassa ja sen alakomiteoissa ja niitä koskeva päätöslauselma MSC.575(110) on hyväksytty lopullisesti meriturvallisuuskomitean 110. istunnossa kesäkuussa 2025.

Meriturvallisuuskomitean ja sen alakomiteoiden kansallisissa koordinaatioissa esitykset on käyty yksityiskohtaisesti läpi ja asiassa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä.

Sopimusmuutokset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Päätöslauselma MSC.575(110) sisältää kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevan kansainvälisen säännöston (International Maritime Solid Bulk Cargoes Code, jäljempänä *IMSBC-säännöstö*) kahdeksannen muutossarjan (08-25). Muutossarja sisältää kymmenen uutta kiinteiden irtolastien ohjekorttia. Lisäksi IMSBC-säännöstöön tehtiin useita teknisuonteisia muutoksia, kuten kannettavien henkilökohtaisten

hengityssuojaimet poistaminen viiden kiinteän irtolastin ohjekortista tarpeettomina, koska SOLAS-yleissopimuksen luku II-2 edellyttää jo kannettavien hengityssuojaimien riittävän määrän.

Sopimusmuutokset koskevat alusturvallisuutta ja erityisesti lastien turvallista kuljettamista. Suomen lainsäädännössä alusturvallisuuden kannalta keskeinen laki on aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettu laki (1686/2009), jonka 6 §:n mukaan SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä sopimuksessa sille asetetut rakenteita ja varusteita sekä niiden järjestelyjä koskevat vaatimukset. Alusta käytettäessä on noudatettava SOLAS-yleissopimuksessa asetettuja toiminnallisia vaatimuksia alusturvallisuuden varmistamiseksi. Pykälässä säädetään lisäksi, että SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä SOLAS-yleissopimukseen liittyvien säännösten velvoittavat määräykset, jotka koskevat alusten rakenteita, varusteita ja niiden järjestelyjä.

IMSBC-säännösten sopimusmuutokset kuuluvat Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä jaettuun toimivaltaan, jota EU ei ole käyttänyt. EU ei ole antanut kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaa sääntelyä. IMSBC-säännösten määräykset eivät siten vaikuta unionin yhteisiin sääntöihin eivätkä muuta niiden ulottuvuutta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, mikä tarkoittaa, että unionilla ei siten ole yksinomaista toimivaltaa IMSBC-säännösten osalta. IMSBC-säännösten hyväksyminen kuuluu näin ollen jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Esityksen vaikutukset

Muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia. IMSBC-säännösten muutoksia sovelletaan kaikkiin irtolastialuksilla kuljettaviin kiinteisiin irtolasteihin viljaa lukuun ottamatta myös kotimaan liikenteessä. Säännösten sisältämät määräykset koskevat lastin asianmukaista sijoittamista alukseen rakenteellisten vahinkojen ehkäisemiseksi, aluksen vakavuutta sekä mahdollisten kemiallisten reaktioiden estämistä. IMSBC-säännöstö koskee siten suomalaisia aluksia, varustamoja, jotka kuljettavat kiinteitä irtolasteja, satamia, joissa puretaan tai lastataan kiinteitä irtolasteja sekä tahoja, jotka lähettävät kiinteitä irtolasteja kuljettavaksi merelle, kuten teollisuus ja laivaajat.

Teollisuudelle IMSBC-säännöstöstä aiheutuvat kustannukset perustuvat siihen, että säännösten mukaan jokaiselle kiinteälle irtolastille viljaa lukuun ottamatta on laadittava ainekohtainen ohjekortti. Jos tietyille irtolastille ei vielä ole säännöstössä ainekohtaista ohjekorttia, säännöstössä on kuvattu menettelytapa sekä tekniset tutkimus- ja testausvaatimukset yksittäisen irtolastin lisäämiseksi säännöstöön sekä väliaikainen ohjeistus sen turvalliseen merikuljetukseen. Uuden ohjekortin laatimista varten tehtävät tutkimukset, selvitykset ja testaukset aiheuttavat teollisuuden toiminnanharjoittajille yleensä tuhansien eurojen kertaluonteisia kustannuksia.

Muutossarja sisältää kymmenen uutta kiinteiden irtolastien ohjekorttia, mukaan lukien Suomen esittämät kaksi vedenpuhdistuskemikaaleja koskevaa ohjekorttia. Molemmat ohjekortit ovat merkityksellisiä Suomen kemianteollisuudelle, koska niillä helpotetaan vedenpuhdistuskemikaalien kuljettamista. Vedenpuhdistuskemikaalit ovat perusta puhtaan veden saamiselle ja niitä viedään Suomesta ympäri maailmaa. Muutoksilla parannetaan Suomen kemianteollisuuden kilpailukykyä.

Muutosten käytännön merkityksen vuoksi niiden ennenaikainen soveltaminen on tehty mahdolliseksi (voluntary early implementation). Päätöslauselma mahdollistaa muutosten soveltamisen jo ennen niiden kansainvälistä voimaantuloa 1.1.2026. Suomen ei ole tarkoitus soveltaa muutoksia ennen kansainvälistä voimaantuloa.

Lausuntopalaute

MSC-komitean kokousten kansallisissa koordinaatioissa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä. Muutoksista on lisäksi pyydetty lausunnot merenkulun sidosryhmäverkostolta huhtikuussa 2026.

Sopimusmuutosten voimaantulo

Muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan noudattaen niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä siten, että ne katsotaan SOLAS-yleissopimuksen VIII artiklan mukaisesti hyväksytyiksi 1 päivänä heinäkuuta 2026, jollei niitä siihen mennessä ole vastustanut vähintään 1/3 sopimuspuolista tai sopimuspuolet, joiden yhteenlaskettu tonnisto on yli 50 prosenttia maailman kauppalaivaston tonnistosta. Mikäli muutokset katsotaan hyväksytyiksi, ne tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027. Valtiot voivat kuitenkin ryhtyä soveltamaan muutoksia jo 1.1.2026 alkaen.

Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eivätkä ne kuulu Suomessa lainsäädännön alaan. Tästä syystä ne eivät vaadi eduskunnan hyväksyntää. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun ne on kansallisesti hyväksyty ja ennen kuin ne tulevat kansainvälisesti voimaan. Muutosten voimaansaattamisasetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti kuin muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan.

Alustavan arvion mukaan muutoksia ei ole Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaisesti tarpeen julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa muutosten teknisyyden sekä vähäisen yleisen merkityksen vuoksi. Sen sijaan Liikenne- ja viestintävirasto antaisi niistä tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Tämän lisäksi asetus sekä muutosten englanninkieliset tekstit julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla osoitteessa www.traficom.fi.

Ahvenanmaa

Esitetyt sopimusmuutokset koskevat kauppamerenkulkua. Näin ollen Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan sopimusmuutosten määräykset kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Koska muutokset eivät sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, muutosten voimaansaattamisäädökselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

Toimivalta

Muutosten hyväksyminen kuuluu perustuslain 93.1 §:n nojalla tasavallan presidentille. Tasavallan presidentti päättää hyväksymisestä valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että tasavallan presidentti hyväksyisi ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen liittyvään kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaan kansainväliseen säännöstyön tehdyt muutokset.

Esittelijä

Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö